

Asia: VN/14511/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle työttömyysturvan yhdistelmävakuutusta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Yhdistelmävakuutuksen toteuttamistapa

Vastaako mielestänne hallituksen esityksessä ehdotettu työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksen toteuttamistapa työelämän ja monimuotoisesti työllistyvien henkilöiden tarpeisiin?

Osittain

Mahdollisuus perusteluihin:

Akavan Erityisalat on monialainen ammattiliitto, joka muodostuu 19 jäsenjärjestöstä. Jäsenemme työskentelevät muun muassa kulttuurin, hallinnon, viestinnän, liike-elämän ja hyvinvoinnin parissa asiantuntija- ja esihenkilötehtävissä. Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Akavan Erityisalat kannattaa mahdollisuutta vakuuttaa samanaikaisesti palkka- ja yritystuloa työttömyysturvan ansiopäivärahassa. Kyseisen mahdollisuuden puuttuminen on ollut ja on merkittävä puute jatkuvasti monimuotoistuvassa työelämässä.

Esityksen taustalla on muun muassa hallitusohjelman tavoite yksinkertaistaa sosiaaliturvajärjestelmää sekä ratkaista kulttuurialan ja luovien alojen tekijöiden työttömyysturvaan liittyviä ongelmia, ja hallituksen linjaus osa-aikayrittäjien sosiaaliturvan parantamisesta yhdistelmävakuutuksella, jolla vahvistetaan sekä yrittäjänä että työntekijänä työskentelevien toimeentuloturva. Julkilausuttuina tavoitteena on myös, että monimuotoinen työllistyminen huomioitaisiin nykyistä paremmin työttömyysturvajärjestelmässä ja että ansioperusteista työttömyysturvaa yksinkertaistetaan vähentämällä monimuotoisesti työllistyvien tarvetta itse arvioida, kannattaako työllistyminen vakuuttaa palkansaajana vaiko yrittäjänä.

Katsomme, että edellä mainittujenkin tavoitteiden saavuttamiseksi, samoin kuin monimuotoistuneen työelämän tarpeisiin vastaamiseksi, on tärkeää kiinnittää huomiota eräisiin kehityskohteisiin ja saattaa yhdistelmävakuutus voimaan huolellisesti lainsäädäntöön valmisteltuna.

Esityksessä yrittäjätulon vakuuttaminen rahoitettaisiin kokonaisuudessaan vakuutusmaksuilla, eli työttömyyskassan jäsenmaksuilla.

Näin toteutettuna jäsenmaksu muodostuu korkeaksi. Väistämättä korkeiksi muodostuvat jäsenmaksut johtavat siihen, ettei kysyntää ole toivotussa määrin, koska yksilön talous ei sitä salli tai vakuuttamista ei koeta ainakaan riittävän kannattavaksi. Näin on korostetustikin pienituloisien ja eniten turvaa kaipaavien osalta. Heikko kysyntä vaikeuttaa myös tasoitusrahaston kerryttämistä.

Jäsenmaksuvaroin kerättävä yrittäjärahasto luo myös riskin yrittäjärahaston jatkuvuudelle ja sitä kautta koko työttömyyskassan taloudelle.

Toisena merkittävänä haasteena on, että esitykseen sisältyy riski siitä, että vakuutettu vakuuttaa itsensä väärällä vakuutuslajilla. Vakuutetun tulisi ennalta valita itselleen joko palkansaajan, yrittäjän tai yhdistelmävakuutetun työttömyysvakuutus. Se voi olla henkilölle erittäin vaikeaa tai jopa mahdotonta, sillä oman oikeussuhteen juridinen luonne saattaa olla epävarma ja täsmentyä vasta myöhemmin juristin arvion myötä, puhumattakaan siitä, kuinka yleistä jäsenkunnassamme on, ettei henkilö etukäteen tiedä, millä työnteon muodolla hän tulee työskentelemään tulevien kuukausien aikana.

Esityksessä painotetaan työttömyyskassan velvollisuutta lakisääteiseen neuvontaan väärinvakuuttamisen ehkäisyssä. Työttömyyskassan neuvonnan lisääminen on kallista, työvoimaintensiivistä, ja sillä ei kuitenkaan voida nähdäksemme kattavasti taltuttaa väärinvakuuttamisen riskiä, muun muassa koska työttömyyskassa ei voi tehdä päätöksiä jäsentensä puolesta. Kattavan tiedon tarjoaminen yksilöille tulisi taata monikanavaisesti, ja väärinvalinnan riskit – ja niiden pelon aiheuttama merkittävä haitta vakuutuksen kysynnälle – tulisi poistaa hyvin kattavasti.

Vielä mainittakoon tässä yhteydessä olennaisena haasteen työvoimapolitiittinen lausunto. Esitys ei poista epävarmuutta siitä, tullaanko henkilö arvioimaan päätoimiseksi tai sivutoimiseksi yrittäjäksi palkkatyön päätyttyä, jos henkilöllä on sekä palkka- että yrittäjätuloa. Päätoimiseksi katsottava yrittäjänä toimiminen estää etuuden saamisen.

Työ- ja elinkeinoministeriön tammikuuisessa selvityksessä todetaan, että työvoimapolitiittista arviointia on pidetty epäyhdenmukaisena. Selvityksessä kiinnitetään huomiota myös siihen, että lausuntojen

perustelut ovat osin olleet puutteellisia eikä yrittäjän todellista työmäärää ole aina arvioitu asianmukaisesti. Kun kokonaisharkintaa ei ole tehty huolella, henkilöitä on katsottu päätoimiseksi yrittäjäksi vähäisestä toiminnasta huolimatta. Tämä vastaa myös jäsenkenttämme käytännön kokemuksia.

Olisi kriittisen tärkeää, että työvoimapolitiittisen lausunnon kriteerit olisivat selkeät ja yksiselitteiset ja yksilö kykenisi ennakoimaan päätöksen sisällön. Yksilölle tai yhteiskunnalle toimivana ratkaisuna ei voitane pitää sitä, että henkilön olisi lopetettava kokonaisuudessaan yrityksensä, voidaksensa saada turvaa.

On huomattava, että kallista vakuutusta on hyvin haastavaa markkinoida, mikäli tuen saaminen voi estyä vaikeasti ennakoitavan työvoimapolitiittisen lausunnon johdosta.

Yhdistelmävakuutuksen kohderyhmä ja arvio yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiristä
Yhdistelmävakuutuksen tavoitteena on mahdollistaa monimuotoisesti työllistyville usean työllistymisen tavan yhtäaikainen vakuuttaminen työttömyysvakuutusjärjestelmässä. Yhdistelmävakuutuksessa voisi vakuuttaa palkkatyötä, yritystoimintaa sen muodosta riippumatta, perhehoitajana toimimista ja työskentelyapurahalla työllistymistä.

Yrittäjänä itsensä voisi vakuuttaa maatalousyrittäjät, itsensä työllistäjät ja yksinyrittäjät sekä työnantajayrittäjät. Sillä, missä oikeudellisessa muodossa yritystoimintaa harjoitetaan, ei olisi merkitystä. Yhdistelmävakuutus kattaisikin esimerkiksi osakeyhtiömuodossa, avoimessa yhtiössä, kommandiittiyhtiössä ja toiminimellä toimimisen. Tämä vastaisi nykyistä yrittäjän työttömyysvakuutusta.

Edellytys olisi, että työllistyminen on monimuotoista. Monimuotoisuus, eli esimerkiksi palkkatyön ja yksinyrittäjyyden yhdistäminen, voisi olla rinnakkaista. Tämä tarkoittaa, että kumpaakin tulonlähdettä syntyy samoina kalenterikuukausina. Monimuotoisuus voisi muodostua myös kausista. Tämä tarkoittaa, että joinakin kuukausina voisi muodostua vain toisen tulonlähteen mukaista vakuutetun tulon saantia.

Yhdistelmävakuutuksen hankkiminen tulisi arvion mukaan mahdolliseksi noin 110 000 monimuotoisesti työllistyvälle henkilölle. Tästä joukosta enintään noin 14 000 henkilölle syntyisi yhdistelmävakuutuksen myötä mahdollisuus täyttää työssäoloehto ja siirtyä perusturvalta ansioturvan piiriin. Lopuille noin 96 000 henkilölle, jotka jo nyt kerryttävät tai voisivat kerryttää työttömyyskassan jäsenenä palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehto, yhdistelmävakuutus tarjoaisi mahdollisuuden vakuuttaa nykyistä suuremman osuuden tuloista, ja osan kohdalla muutos voisi kannustaa työttömyyskassassa vakuuttautumiseen.

Yhdistelmävakuutuksen ottaminen olisi monimuotoisesti työllistyville vapaaehtoista. Tästä seuraa, että yhdistelmävakuutus vaikuttaisi tosiasiaa yllä kuvattua pienempään joukkoon ihmisiä. Arviota yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiristä on avattu hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.1 sekä luonnoksen liitteessä.

Kommenttinne koskien yhdistelmävakuutuksen henkilöpiiriä:

Alustavan arvion mukaan Akavan Erityisalojen jäsenistössä voisi olla vakuuttamishalukkaita vähintään useita satoja. Vakuuttautumishalukas voisi olla esimerkiksi jäsen, joka on pääasiassa

palkansaaja, mutta jolla on yritystuloa laskutuspalveluyhtiön kautta laskutettuna. Jäsenistö on korkeasti koulutettua ja osin aloilla, joilla yhdistelmävakuutuksen olemassaolo voisi kannustaa pienimuotoiseen yrittämiseen päätoimen ohella.

Jäsenistössä on myös apurahansaajia, joita yhdistelmävakuutus voisi kiinnostaa. Katsomme kuitenkin, että esitys ei vastaa kaikilta osin apurahansaajien tarpeeseen lisäturvalle. On jopa epävarmaa, olisiko kyseessä keskimäärin parannus vai heikennys heidän asemaansa. Katsommekin, että apurahansaajien asemaa tulisi parantaa. Kriittisenä korjauksena tulisi säilyttää apurahojen osalta nykyinen tilanne niiden osalta, jotka päättävät olla vakuuttamatta apurahat, eli jatkossakin apurahakauden tulisi pidentää palkansaajan työssäoloehdon tarkastelujaksoa eikä apuraha tulisi huomioida päivärahan sovittelussa. Se mahdollistaisi apurahansaajalle valita omaan tilanteeseensa parhaiten soveltuva ratkaisu ja minimoida mahdollisuudet oman asemansa heikentymiselle entisestään.

Yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuus vakuutetulle Suomessa ansioperusteisen työttömyysvakuutuksen edellytyksenä on, että henkilö kuuluu työttömyyskassaan. Kuten palkansaajalla ja yrittäjällä, myös monimuotoisesti työllistyvällä työttömyyskassajäsenyys yhdistelmävakuutettuna olisi vapaaehtoista, ja yhdistelmävakuutetuksi pitäisi itse hakea joko työttömyyskassaan liittyessä taikka jäsenyyden aikana. Vapaaehtoisuus koskisi myös sitä, vakuuttaako henkilö kaikki monimuotoisen työllistymisensä tulot vai vain osan niistä. Työttömyyskassan jäseneksi voisi jatkossakin liittyä ja jäsenenä ollessa vakuuttaa itsensä esimerkiksi vain palkansaajana, vaikka henkilöllä olisi myös muuta, yhdistelmävakuutuksessa huomioitavaa tuloa kuten esimerkiksi yritystoiminnasta muodostuvaa vakuutustuloa.

Yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuutta on kuvattu muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvuissa 4.1.2 ja 4.1.4.

Kommenttinne koskien yhdistelmävakuutuksen vapaaehtoisuutta:

Yhdistelmävakuutuksen tulee olla vapaaehtoinen. Vakuuttaminen on tälläkin hetkellä vapaaehtoista, myös muiden työttömyysvakuutuslajien osalta.

Katsomme aidon vapaaehtoisuuden edellyttävän myös mahdollisuutta tehdä informoitu päätös vakuuttamisesta, ja minimissään mahdollisuutta vakuuttaa itsensä ilman pelkoa väärinvakuuttamisen negatiivista vaikutuksista, sekä siten edullista vakuuttamismahdollisuutta, että siihen olisi taloudellisesti mahdollisuus. Kaikkiin edellä mainittuihin elementtien liittyä esityksessä haasteita.

Kiinnitettäköön vielä huomiota siihen, että mikäli yhdistelmävakuutus olisi pakollinen ja rahoitusmalli esitetyn kaltainen, pakollisesta ja korkeasta vakuuttamismaksusta voisi syntyä este yrittäjyydelle.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto Esityksessä ehdotetaan, että yhdistelmävakuutetun, monimuotoisesti työllistyvän työttömyyskassan jäsenen ansiopäiväraha voisi jatkossa perustua

palkkatyöstä saatavan tulon ja yrittäjän vakuutustulon yhdistelmään (yhdistelmävakuutetun työssäoloehto). Lisäksi yhdistelmävakuutetun työssäoloehdossa voitaisiin huomioida perhehoitajan samaa hoitopalkkio ja työskentelyapuraha.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto kerryttäisi jokainen sellainen kalenterikuukausi, jonka aikana yhteenlaskettu, huomioitava tulo olisi 930 euroa tai enemmän (vuoden 2025 tasossa). Tulorajaa tarkistettaisiin kuten palkansaajan työssäoloehdon tulorajaa tarkistetaan. Työssäoloehto täytyisi, kun 28 kuukauden tarkastelujaksolla on koossa yhteensä 12 työssäoloehto kerryttävää kuukautta. Tarkastelujaksoa voitaisiin pidentää esimerkiksi päätoimisen opiskelun, työkyvyttömyyden ja perhevapaan perusteella, kuitenkin enintään seitsemällä vuodella. Yhdistelmävakuutetun ansiopäiväraha perustuisi työssäoloehdossa huomioituihin vakuutettuihin tuloihin.

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto käsitellään muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.2.

Kommenttinne yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdosta:

Yhdymme Ote-kassan lausumaan.

Vaikutukset omaishoitajiin Esityksen valmistelun aikana arvioitiin mahdollisuutta vakuuttaa omaishoitajan palkkio työttömyyden varalle vastaavasti kuin perhehoitajan hoitopalkkio. Vakuuttamismahdollisuuden arvioitiin pääasiassa heikentävän omaishoitajien tilannetta. Tämän vuoksi esityksessä ei ehdoteta, että omaishoitajana toimimisen voisi vakuuttaa työttömyyden varalle. Tämä tarkoittaa sitä, että omaishoitajien osalta tilanne säilyisi samana kuin nykyään.

Jos omaishoitajan palkkio huomioitaisiin yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdossa, omaishoito ei enää olisi hyväksyttävä syy työssäoloehdon tarkastelujakson pidentämiselle kuten nykyisin. Lisäksi, jos omaishoitajan hoitopalkkio huomioitaisiin työssäoloehdon kertymisessä ja ansiopäivärahan perusteeksi huomioitavassa tulossa, ne huomioitaisiin myös työttömyysetuuden sovittelussa. Esimerkiksi omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä pienentäisi maksettavan päivärahan määrää noin 12,31 euroa päivässä, eli noin 265 euroa kuukaudessa. Tätä korkeampi palkkio pienentäisi päivärahan tasoa vielä enemmän.

Omaishoitajien osalta nykytilaa kuvataan hallituksen esitysluonnoksen luvussa 2.8.2.2 ja muutoin vaihtoehtoisten toteuttamistapojen osalta luvun 5.1.2 alaluvuissa.

Kommenttinne siitä, että omaishoidon hoitopalkkiota ei voisi vakuuttaa yhdistelmävakuutuksessa:

-

Ansiopäivärahan rahoitus Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan rahoituksessa etuuden ansio-osaan kohdistuisi palkansaajien ja työnantajien vakuutusmaksun tuottoa siltä osin kuin ansio-osa perustuu palkkatuloon. Yrittäjän vakuutustuloon, työskentelyapurahaan tai perhehoitajan hoitopalkkioon perustuva yhdistelmävakuutetun ansio-osa rahoitettaisiin kokonaisuudessaan työttömyyskassan jäsenmaksulla. Yhdistelmävakuutukseen perustuvan ansiopäivärahan perusosa rahoitettaisiin palkansaajan ja yrittäjän ansiopäivärahaa vastaavalla tavalla valtion ja päivärahan saajan kotikunnan rahoitusosuudella.

Pelkkään perhehoitajan hoitopalkkioon ja työskentelyapurahaan perustuvan ansiopäivärahan ansio-osa rahoitettaisiin työttömyyskassan jäsenmaksulla.

Palkansaajan ja yrittäjän ansiopäivärahan rahoitukseen ei esitetä muutoksia.

Rahoitukseen liittyviä ehdotuksia kuvataan hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.5.

Kommenttinne ehdotukseen ansiopäivärahan rahoituksesta:

Emme kannata esitettyä mallia siltä osin kuin yrittäjän vakuutustuloon, työskentelyapurahaan ja perhehoitajan hoitopalkkioon perustuva yhdistelmävakuutetun ansio-osa rahoitettaisiin kokonaisuudessaan ainoastaan työttömyyskassan jäsenmaksulla. Tämä olisi omiaan nostamaan vakuutusmaksun - etenkin alkuvaiheessa - siten korkeaksi, että vakuuttaminen ei olisi omiaan houkuttelemaan riittävästi vakuutuksenottajia. Osalle jäsenkunnastamme kustannus olisi käytännössä jopa taloudellisesti mahdoton.

Esitetty malli olisi lisäksi merkittävä taloudellinen riski nykyisille palkansaajakassoille. Niillä ei ole yrittäjärahastolle olemassa olevaa alkupääomaa ja käynnistämisyksityyden vakuutuksen tarjoamisesta syntyvien etuus- ja hallintokulujen kattavan jäsenmaksutason määrittely perustuisi väistämättä pelkkään parhaaseen arvioon.

Muut ansiopäivärahan rahoitusta koskevat ehdotukset Työttömyyskassalla, joka järjestäisi sekä palkansaajan että yrittäjän ansioturvaa, tai joka järjestäisi jäsenilleen yhdistelmävakuutusta, tulisi olla palkkatuloon ja yrittäjätuloon (mukaan lukien perhehoitajan hoitopalkkio ja työskentelyapuraha) perustuvien etuuksien rahoitusta varten erilliset jäsenmaksut ja erilliset tasoitusrahastot.

Työttömyyskassan tulisi erottaa palkkatuloon ja yritystuloon (mukaan lukien perhehoitajan hoitopalkkio ja työskentelyapuraha) perustuvien ansio-osan tai sen osien rahoituslähteet toisistaan jäsenmaksussa, tilinpäätöksessä ja tasoitusrahaston tasolla noudattaen, mitä laissa säädetään palkansaajan ansiopäivärahan tai yrittäjän ansiopäivärahan järjestämisestä. Tämä koskisi myös sijoitustoimintaa.

Rahoitukseen liittyviä ehdotuksia kuvataan hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.5.

Kommenttinne ehdotukseen rahoituksen erillisyydestä:

Yhdyimme Ote-kassan asiassa esittämään.

Yhdistelmävakuutuksen vakuutuskannan luovuttaminen tai sulkeminen Työttömyyskassa, joka on päättänyt järjestää jäsenilleen yhdistelmävakuutuksen tai työttömyyskassa, joka on päättänyt järjestää sekä palkansaajan että yrittäjän työttömyysvakuutusta varalle, voisi myös luopua jonkin vakuutuslajin järjestämisestä. Tämä edellyttäisi kassan kokouksen päätöstä kassan sääntöjen muuttamisesta. Järjestämisestä luopumisessa olisi kaksi pääasiallista toimintatapaa.

Työttömyyskassa voisi ensinnäkin kassan kokouksen päätöksellä sulkea vakuutuskannan. Tämä tarkoittaisi, että esimerkiksi palkansaajia ja yhdistelmävakuutettuja vakuuttava työttömyyskassa voisi sulkea yhdistelmävakuutuksen niin, että se ei enää vakuuttaisi uusia monimuotoisesti työllistyviä jäseniä yhdistelmävakuutettuina. Jo yhdistelmävakuutettujen jäsenten jäsenyys ja siihen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet jatkuisivat. Yhdistelmävakuutukseen perustuvaa ansiopäivärahaa maksettaisiin siihen saakka, mihin jäsenmaksutuotto ja tasoitusrahaston varat riittävät.

Toiseksi työttömyyskassa voisi luovuttaa vakuutuskannan toiselle työttömyyskassalle. Kyse olisi työttömyyskassan toiminnan osan luovuttamisesta, ja menettely poikkeaisi nykytilasta, jossa työttömyyskassa voi kokonaisuudessaan sulautua toiseen työttömyyskassaan. Yhdistelmävakuutuksen

vakuutuskannan luovuttaminen edellyttäisi luovuttavan työttömyyskassan ja vastaanottavan työttömyyskassan kassan kokouksen myönteistä päätöstä ja Finanssivalvonnan hyväksyntää.

Yhdistelmävakuutuksen vakuutuskannan luovuttamista ja sulkemista kuvataan muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.1.4.

Kommenttinne ehdotukseen vakuutuskannan luovuttamisesta ja sulkemisesta:

Yhdymme Ote-kassan asiassa esittämään.

Työttömyyskassajaon purkaminen Nykytilassa työttömyyskassa voi vakuuttaa joko vain palkansaaajia tai vain yrittäjiä. Esityksessä ehdotetaan, että tästä jaosta luovuttaisiin. Jatkossa työttömyyskassa voisi vakuuttaa joko vain palkansaaajia tai vain yrittäjiä taikka sekä palkansaaajia että yrittäjiä. Lisäksi työttömyyskassa voisi vakuuttaa monimuotoisesti työllistyviä eli yhdistelmävakuutettuja, jos se päättää mahdollistaa tämän säännöissään.

Siitä, keitä työttömyyskassa vakuuttaa, päätettäisiin kassan säännöissä, joiden muuttamisesta tai muuttamatta jättämisestä päätetään työttömyyskassan kassan kokouksessa. Muutoksella ei olisi vaikutusta siihen, ketä pidetään palkansaaajana tai yrittäjänä, eikä palkansaaajan ja yrittäjän työssäoloehto tai ansiopäivärahan rahoitusta esitetä muutettavaksi.

Jaon purkamista vain palkansaaajia tai vain yrittäjiä vakuuttaviin kassoihin käsitellään muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvun 4.1 alaluvuissa sekä vaihtoehtoisissa toteuttamistavoissa luvussa 5.1.5.3.

Kommenttinne työttömyyskassajaon purkamisesta:

Esityksen vaarana on, että kassojen välille syntyy tilanne, jossa vapaaehtoinen yhdistelmävakuuttaminen ja laajan vakuutuslajikirjon tarjoaminen ja valta keskittyy suurimmille toimijoille. Ne kykenisivät jollain aikajänteellä sanelemaan muun muassa jäsenmaksutason. Kyseinen kehitys olisi omiaan heikentämään pienempien kassojen toimintaedellytyksiä ja siten järjestelmän monimuotoisuutta sekä henkilöille tarjolla olevien kassavaihtoehtojen tarjontaa.

Näkemyksemme mukaan kilpailutilanteen potentiaalisten ongelmien ehkäisemisessä auttaisi merkittävästi Ote-kassan esittämä ratkaisu purkaa olemassa oleva yrittäjärahasto ja jakaa sen varallisuus sekä yrittäjäkassan velvoitteet jatkossa muitakin vakuutuslajeja tarjoaville palkansaaajakassoille. Yhdymme Työttömyyskassa Ote:n näkemykseen.

Taloudelliset vaikutukset Valtiovarainministeriön tekemän mallinnuksen mukaan yhdistelmävakuutuksen piiriin hakeutuisi vakuutuksen käynnistämävaiheessa noin 30 000 henkilöä, mikä nostaa maksettujen työttömyysetuuksien määrää staattisesti vuositasolla noin 5,5 milj. eurolla. Muutoksesta noin 1,9 milj. kohdistuu Työllisyysrahaston rahoitettavaksi, noin 0,8 milj. valtion ja kuntien, mutta pääasiassa valtion rahoitettavaksi. Loppuosa jää rahoitettavaksi yhdistelmävakuutusta tarjoavien työttömyyskassojen jäsenmaksuilla. Valtion ja kuntien sekä Työllisyysrahaston rahoitusosuudet ovat arvion mukaan hieman tätä korkeampia, mikäli myös yhdistelmävakuutuksen mahdolliset dynaamiset vaikutukset työttömyysjaksojen kestoihin huomioidaan.

**Esityksen taloudellisia vaikutuksia käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvun 4.2.1 alaluvuissa.
Kommenttinne esityksen taloudellisista vaikutuksista:**

Yhdymme Ote-kassan asiassa esittämään.

Vaikutukset kuntiinYhdistelmävakuutuksesta seuraava ansiopäivärahan korotus yhdistelmävakuutuksen ottaneilla henkilöillä rahoitetaan lähes täysin Työllisyysrahaston ja valtion rahoitusosuuksista sekä vakuutettujen jäsenmaksuin. Kuntien osuuden tästä staattisesta vaikutuksesta sekä myös mahdollisesta dynaamisesta vaikutuksesta, jossa huomioidaan yhdistelmävakuutuksen mahdollinen työttömyysjaksojen kestoa pidentävä vaikutus, arvioidaan jäävän vähäiseksi.

**Vaikutuksia kuntiin käsitellään muun muassa hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.1.3.
Kommenttinne esityksen vaikutuksista kuntiin:**

-

Kotitalousvaikutukset, muut ihmisvaikutukset ja yhteiskunnalliset vaikutuksetEsitysluonnoksessa vaikutuksia kotitalouksien asemaan on arvioitu niin, että yhdistelmävakuutettu ei jäisi kokonaan työttömäksi vaan toinen työllistymisen laji (palkkatyö tai yritystoiminta) jatkuisi työttömyysaikana. Arvion mukaan työttömyysaikainen etuus muuttuisi yleistuesta ansiopäivärahaksi noin 1200 hlöllä. Tähän ryhmään kuuluvilla soviteltu työttömyysetuus nousisi keskimäärin 350 euroa kuukaudessa. Palkansaajan ansiopäivärahan on arvioitu muuttuvan yhdistelmävakuutuksen ansiopäivärahaksi noin 1400 hlöllä. Tähän ryhmään kuuluvilla hyöty olisi keskimäärin 344 euroa kuukaudessa. Yrittäjän ansiopäiväraha puolestaan muuttuisi yhdistelmävakuutuksen ansiopäivärahaksi noin 350 henkilöllä, ja hyöty olisi keskimäärin 215 euroa/kk, kun soviteltu yrittäjän ansiopäiväraha muuttuisi sovitelluksi yhdistelmävakuutetun ansiopäivärahaksi,

Esitysluonnokseen sisältyy arviointi muista ihmisvaikutuksista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Arvion mukaan yhdistelmävakuutuksen arvioidusta kustannusneutraalista noin 30 000 henkilön vakuutuspiiristä noin 52 % on miehiä ja 48 % naisia, eli kohdistumiseltaan ehdotus on melko neutraali sukupuolten välillä. Tästä vakuutuspiiristä noin 10 000 henkilöllä on huollettavia alaikäisiä lapsia, jolloin aiempaa parempi työttömyysetuus voi vähentää pienituloisuutta lapsiperheissä. Ikäjakauksessa korostuvat kuitenkin vanhemmat ikäluokat.

Kotitalousvaikutuksia käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.1.1 ja muita ihmisvaikutuksia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia luvun 4.2.2 alaluvuissa.

Kommenttinne esityksen muista ihmisvaikutuksista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista:

-

Vaikutukset Ahvenanmaan maakuntaanAhvenanmaan itsehallinnosta säädetään perustuslaissa ja Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991). Itsehallintoa koskevan lainsäädännön tehtävänä on turvata ja taata maakunnan väestölle sen ruotsin kielen ja kulttuurin sekä paikallisten tapojen säilyttäminen ja sallia väestön niin itsenäisesti kuin mahdollista järjestää olonsa maakunnan valtio-oikeudellisen aseman rajoissa.

Itsehallintolain perusteella maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat työllisyyden edistämistä maakunnan alueella, ja Ahvenanmaalla asuvan työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavan työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa mahdollisuuksiaan päästä tai palata työmarkkinoille turvataan maakuntalaissa Landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet

Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvaan työllisyyden edistämistä koskevaan lainsäädäntöön. Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluu työttömyyden perusteella maksettavaa perusturvaetuutta koskeva lainsäädäntö. Maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluukin, miten esityksessä ehdotetut muutokset huomioidaan työttömyyden perusteella maksettavaa maakunnan lainsäädännön mukaista perusturvaa koskevassa lainsäädännössä.

**Vaikutuksia Ahvenanmaan maakuntaan käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.3.
Kommenttinne vaikutuksista Ahvenanmaan maakuntaan:**

-

**Vaikutukset toimeenpanijoihin ja muihin viranomaisiin Vaikutuksia toimeenpanijoihin ja muihin viranomaisiin käsitellään hallituksen esitysluonnoksen luvussa 4.2.5.
Kommenttinne vaikutuksista toimeenpanijoihin ja muihin viranomaisiin:**

Yhdymme Ote-kassan asiassa esittämään.

**Vaikutukset muutoksenhakuasteiden toimintaan Vaikutuksia muutoksenhakuasteiden toimintaan käsitellään hallituksen esityksen luvussa 4.2.6.
Kommenttinne vaikutuksista muutoksenhakuasteiden toimintaan:**

-

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2028 alusta. Työttömyyskassat voisivat ottaa jäsenekseen yhdistelmävakuutettuja vuoden 2028 alusta, jolloin yhdistelmävakuutetun ansiopäivärahaa voitaisiin myöntää ensimmäisen kerran vuonna 2029.

Kommenttinne voimaantulosta ja siirtymäsäännöksistä:

Yhdymme Ote-kassan asiassa esittämään.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muut kommenttinne esityksestä:

On tärkeää tarjota nykyistä parempaa turvaa monimuotoistuneessa ja alati monimuotoistuvassa työelämässä. Monimuotoisesti työskentelevän tulee voida vakuuttaa ja saada turvaa kaikissa tilanteissa.

Katsomme, että niin uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi kuin henkilöiden tarvitseman suojan aidosti lisäämiseksi, sen tulisi olla mahdollista ilman vaikeaa oman tulevan toiminnan muotojen ja määrän etukäteisarviointia, väärinvalinnan riskejä, kohtuutonta vakuutuskustannusta ja epävarmuutta työvoimapolitiisesta lausunnosta.

Työvoimapolitiisesta lausunnon, yhdistelmävakuutuksen ja sen ehtojen sekä rahoituksen jalostusta vakuutuksenottajamyönteisemmäksi puoltaisi myös se, että enenevässä määrin työnteon muotojen

monimuotoistuminen, heikko työmarkkinatilanne ja työmarkkinoiden trendit ajavat ihmisiä myös tahtomattaan yksinyrittäjiksi, vailla kokemusta ei-työsuhteisena työskentelystä, ja usein myös ilman varmuutta heidän oikeussuhteensa oikeasta juridisesta luonteesta.

Akavan Erityisalat kannattaa yhdistelmävakuutuksen huolellista valmistelemista lainsäädäntöön.

Leppänen Juho
Akavan Erityisalat AE ry